

J.E.F

De familie Muis

2DE & 3^{DE}
KLEUTERKLAS
& 1^E LEERJAAR

België, Frankrijk & Zwitserland — 2023
Duur: 50 min. — Vlaams gesproken,
zonder ondertitels
Regie: diverse regisseurs

Doelgroep

2de & 3de kleuterklas + 1e leerjaar

J'E.F met de klas

J'E.F wil kinderen en jongeren filmwijs maken. We dagen je als leerkracht uit om het medium film breed in je lessenspakket te integreren. We reiken je tools aan om je leerlingen de film op een actieve, creatieve en kritische manier te laten beleven. Naast deze lesmap hebben we nog meer in huis. Je vindt het overzicht achteraan in deze lesmap.

Lesmap

In deze lesmap zoomen we in op de productie van de film, de thematiek en de verhaallijn, maar we geven ook interessante filmtechnische duiding. De lesmap wordt doorspekt met weetjes, vragen en methodieken.

Afspeellijst

Bij *De familie Muis* is een [uitgebreide afspeellijst](#) beschikbaar op YouTube met beelden van de making of, interview- en filmfragmenten. Je kan deze fragmenten inzetten als rode draad van de filmbespreking.

Pinterest

Neem er zeker ook het [prikbord op Pinterest](#) bij. Je vindt er tal van leuke, visuele en interessante beelden en elementen die je kan koppelen aan de bespreking.

Jouw mening telt

Laat ons weten wat je vindt van de inhoud van deze lesmap. Je kan [hier](#) een evaluatieformulier invullen.

De inhoud van deze lesmap is eigendom van J'E.F en mag enkel worden overgenomen en hergebruikt mits vermelding van J'E.F.

Filmfiche

Synopsis	3
Technische kaart	3
In de pers	3
Introfilm	3

Filmproductie

Van pagina naar scherm	4
In de regisseursstoel	5

Inhoudelijke info

Tussen dozen & deuren	6
Van hobby tot hartstocht	7
Van winterkou tot zomerzon	8
Dierenpraatjes & natuuravonturen	9

Filmtechnische info

Van tekening tot film	11
Van links naar rechts & van boven tot onder: camerastandpunten	12
De kracht van kleur	13

Pinterest

Bibliografie

Film- en gamewijsheid: het J'E.F model

Op zoek naar inspiratie?

Heb je een vraag of bedenking bij deze lesmap?

Stuur een mail naar info@jeugdfilm.be

Filmfiche

Synopsis

Deze zachtaardige compilatie vol mooie kleuren toont aan de jongste kijkers hoe iedereen van elkaar verschilt. Samen met de dieren uit het bos leren ze wat het betekent om een thuis te vinden. *De familie Muis* wordt voorafgegaan door twee kortfilms.

In het bos wonen vogels, eekhoorns en muizen. Allemaal anders, allemaal uniek, maar ook allemaal samen. Deze gevoelige, poëtische en lichtvoetige verhalen tonen hoe dat gaat, samenleven in de natuur. Daar kunnen mensen misschien nog iets van leren...

Technische kaart

De familie Muis wordt voorafgegaan door twee kortfilms: *Ga weg, Alfred!* en *Hoofd in de wolken*.

Ga weg, Alfred!

Een film van Célia Tisserant & Arnaud Demuynck, België / Frankrijk, 2023, 10 minuten

Zonder dialoog

Distributie: J'E.F

Hoofd in de wolken

Een film van Rémi Durin, Frankrijk / , België, 2023, 11 minuten

Nederlands gesproken, zonder ondertitels

Distributie: J'E.F

De familie Muis

Een film van Marjolaine Perreten , Zwitserland / Frankrijk / België, 2023, 29 minuten

Nederlands gesproken, zonder ondertitels

Distributie: J'E.F

In de pers

“Een heel mooi drieluik! Het geheel is bescheiden maar niet vrijblijvend, precies zoals we het graag hebben.”

- Inter France

“Films, klein van formaat maar groot van kracht”.

- La Croix

“Drie prachtige dierenverhalen over ballingschap!”

- Télérama

Introfilm

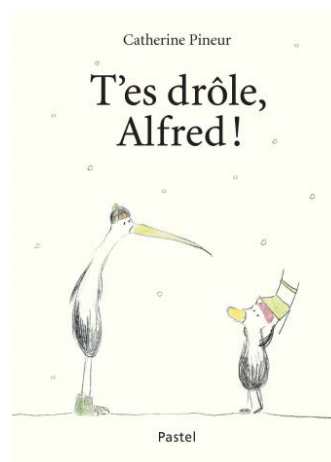
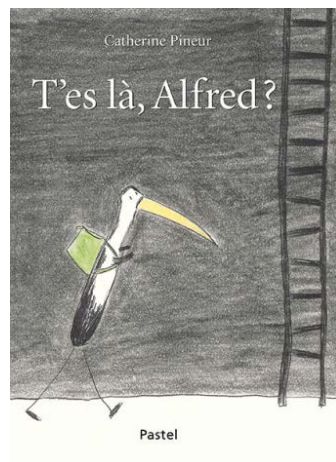
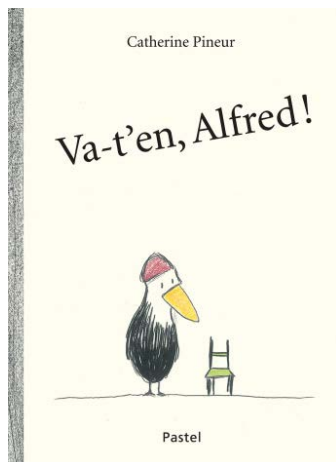
Bekijk zeker en vast [deze intro](#) voor je naar de film gaat.
Dit filmpje wordt ook getoond in de cinema of het CC waar je de film met je klas gaat bekijken.

Van pagina naar scherm

Wanneer een prentenboek wordt verfilmd, gebeurt er iets magisch. De eerst zo stille, statische illustraties gaan plotseling bewegen, worden vergezeld door geluid en muziek, en de fantasiewereld die kinderen zich in hun hoofd vormden tijdens het (voor)lezen, ontvouwt zich nu poëtisch op het scherm. Toch blijft de kern van het verhaal meestal behouden.

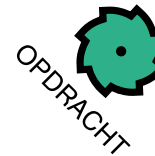
Ook kortfilm *Ga weg, Alfred!* is gebaseerd op een prentenboek. Auteur en illustrator Catherine Pineur maakte een bescheiden reeks boeken over dit hoofdpersonage.

Vragen voor de leerlingen

- # Ken je nog verhalen waarvan zowel een boek als een film bestaan?
- # Wat is het verschil tussen een verhaal lezen in een boek en een verhaal zien op het grote scherm? Voelt het anders?
- # Zie je gelijkenissen/verschillen tussen de prenten uit het boek en de film die je zag?

De overgang van papier naar animatie biedt nieuwe mogelijkheden. Zo kan je emoties nog duidelijker voelbaar maken door het toevoegen van muziek en het uitlichten van details. De uitdaging is om de charme van het prentenboek te behouden. Een geslaagde verfilming voegt aan dat bestaande verhaal een nieuwe dimensie toe.

Van prent tot scène

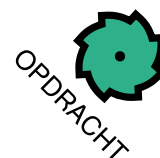
Voor er een film ontstaat uit een prentenboek, wordt eerst een storyboard gemaakt (zie [hier](#) voor voorbeeld): een soort schematisch stripverhaal waarin de makers in ruwe schetsen uittekenen wat er in elke scène van een film gebeurt. Laat de kinderen hun favoriete scène uit een prentenboek in drie stappen tekenen op een groot vel papier. Niet de kwaliteit van de tekening is belangrijk, wel de actie die erin wordt weergegeven: start met een begin (wat gebeurt er eerst?), een midden (wat gebeurt er daarna?) en een einde (hoe loopt het af?). Kunnen de kinderen deze scène ook naspelen in de klas?

In de regisseursstoel

Een regisseur is, eenvoudig gesteld, de baas van een film. Hij of zij vertelt wat er moet gebeuren en wat iedereen moet doen. Ook voor een animatiefilm heb je een regisseur nodig. Niet zozeer om de tekeningen te maken (sommige regisseurs laten die klus over aan de animatoren) maar om te beslissen hoe de film er zal uitzien. De regisseur vertaalt het verhaal in beelden, beslist over het ritme van de film en hoe alle scènes samen passen. Hij of zij ontwikkelt de karakters en het artistieke beeld van de film en waakt erover dat alle animatoren of tekenaars (en dat zijn er soms een heleboel) dezelfde stijl hanteren. Zo zorgt de regisseur ervoor dat alle afzonderlijke scènes een samenhangend geheel vormen.

Zo staat de Zwitserse regisseur Marjolaine Perreten, maker van *De familie Muis*, vooral bekend om haar stop-motion animaties en haar krachtige visuele storytelling. Ze heeft dus een eigen visuele stijl. Meestal maakt ze films zonder dialogen, maar in *De familie Muis* wordt er wel gepraat. Ook dat is een keuze die de regisseur moet maken.

Rollenspel

Verdeel de klas in kleine groepen. In elk groepje is er één regisseur die de acteurs vertelt wat ze moeten doen. Film korte fragmenten met de tablet, bijvoorbeeld: “jij bent een aapje en springt van boom tot boom” / “jullie zijn bomen die waaien in de wind” / “jij bent een tijger die achter zijn prooi aan rent en gromt”. De regisseur kijkt aandachtig: doen ze het goed? Moet het grommen luider? Het rennen sneller? Het springen hoger? De bomen groter of meer uit elkaar? De acteurs moeten goed luisteren en instructies uitvoeren. Herbekijk nadien in de klas alle filmpjes en bespreek kort wat goed ging aan het regisseren en acteren en wat moeilijk was.

Tussen dozen & deuren

Meeuw is op zoek naar een nieuwe plek om zich thuis te voelen, terwijl Ooievaar in zijn eentje geniet van zijn knusse huis. De familie Muis moet onverwacht verhuizen, en Eekhoorn vraagt zich af of hij wel thuishoort bij een familie die hem niet begrijpt. Iedereen verlangt wel naar een veilig en gezellig dak boven het hoofd.

Dieren en hun huis

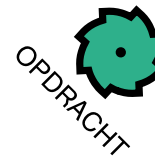
Breng alle dieren veilig thuis met de app *Hopster Coding Safari* ([iOS](#)) via een route die je zelf uitstippelt. Heerlijke tool voor kinderen om de beginselen van het programmeren te verkennen! Tegelijk leren ze op een speelse manier waar dieren wonen.

Verhuisverhalen

Nodig eens een spreker uit in de klas: iemand die (onlangs of lang geleden) moest of wilde verhuizen. Je kan ervoor kiezen om het thema emigratie zacht aan te raken. Je kan ook aandacht geven aan een leerling die onlangs moest verhuizen en hierdoor uit eigen ervaring spreekt. Bereid het gesprek voor met de kinderen: Wat willen ze vragen? Waar zijn ze nieuwsgierig naar? Bijvoorbeeld:

- ⊗ Hoe voelde het om te verhuizen?
- ⊗ Wie verhuisde samen met jou?
- ⊗ Hoe verliep de verhuis? Was het met een auto, vrachtwagen, vliegtuig,...?
- ⊗ Wat vond je het leukste / minst leuke aan verhuizen?
- ⊗ Mis je soms nog iets van je oude thuis? Wat vind je fijn aan je nieuwe thuis?
- ⊗ Wat betekent thuis voor jou?
- ⊗ Mocht je knuffel / huisdier / ... ook mee?

Muizenhuis

Teken een nieuw huis voor de muizenfamilie. Je kan dit ook in klei bouwen of werken met een schoendoos waarin je ramen maakt en een huisje knutselt. Waar komt de familie terecht na hun lange tocht op zoek naar een plek om thuis te komen?

Van hobby tot hartstocht

Eekhoorn is dol op wolken. Hij vindt het een grandioos spektakel. Wolken die je omhelzen, die heeft hij het allerliefst. Hij krijgt er maar niet genoeg van. Af en toe smult hij er zelfs van.

Passie galerie

Leg de kinderen uit wat een passie is en vraag hen na te denken over hun eigen favoriete activiteiten. Geef elk kind een groot vel papier en laat ze hun passie tonen door middel van kunst. Ze kunnen tekenen, schilderen of collages maken. Alle kunstwerken worden in de "Passie Galerie" opgehangen. Laat elk kind zijn of haar kunstwerk presenteren en vertellen wat ze hebben getekend en waarom ze dit zo leuk vinden.

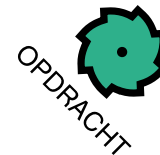

 [Herbekijk samen met de klas dit fragment.](#)

Wolkenweelde

Ga op een bewolkte dag naar buiten en laat de kleuters op hun rug naar de lucht kijken. Wat ontdekken ze in de wolken? Zijn het kleine, donzige wolkjes die als schaapjes door de lucht drijven, of zien ze hoog opgestapelde wol kentorens? Kunnen ze vormen of zelfs dieren herkennen? Maak vervolgens samen foam verf door scheerschuim te mengen met verf en lijm, en schilder de wolken na op een groot vel papier. Vergeet niet om ook een kijkje te nemen op ons [Pinterestbord](#) voor meer ideeën! Ook heel leuk is [deze PDF](#), boordevol activiteiten rond wolken.

Wolken spotten

Ben je net als Eekhoorn in de ban van wolken? Probeer dan eens de apps Cloudspotter ([iOS](#)) of Cloudspotting ([Android](#)). Je komt alles te weten over diverse wolken en je kan een verzameling van zelfgemaakte luchtfoto's aanleggen.

Van winterkou tot zomerzon

In *De familie Muis* doorkruisen we alle seizoenen. We reizen van een zachte dag met roze wolken tot in de kille nevel die over de velden trekt. We zien een regenachtige storm met bliksem tot zelfs prachtig noorderlicht. De vogels trekken weg, dieren verzamelen voedsel voor de winter, beekjes kabbelen zacht of dreigen genadeloos te overstromen.

GESPREK

Vragen voor de leerlingen

- # Wat is dat eigenlijk, een seizoen?
- # Hoeveel seizoenen zijn er en hoe heten ze?
- # Welk seizoen is het nu?
- # Wie is er in welk seizoen jarig?

OPDRACHT

Seizoensklok

Maak met de kinderen een seizoensklok: knip een grote cirkel uit een stuk karton en verdeel die in vier delen. Op elk stuk tekenen, kleven, kleuren, schilderen,... jullie elementen uit de lente (vogelnestje, narcissen, lammetjes,...), zomer (zon, strand, bij, badpak,...), herfst (vallende bladeren, paddestoel, laarzen, eekhoorn, pompoen,...) en winter (sjaal, sneeuwpop, kale boom,...). Duid met een pijl het huidige seizoen aan. Inspiratie vind je op ons [Pinterestbord](#).

OPDRACHT

Trekverhalen

In *De familie Muis* trekken de vogels weg. Volg eens de route van een echte [zenderooievaar](#). Lees meer over hun trekverhaal en verbaas je over de gigantische afstand die zo'n vogel aflegt van zodra het hier kouder wordt.

 Herbekijk samen met de klas dit fragment.

De grote watertest

Leer je leerlingen over waterbeheer door zelf een decor uit de film na te bouwen en veilige manieren te vinden om een dreigende overstroming te voorkomen. Zorg voor een grote bak of opblaasbaar zwembad waarin de kleuters muisjes van klei, wegen van plakband, bruggen van karton en hekjes van ijsstokjes kunnen bouwen. Gebruik ook blokken en doosjes, en van takken kan je bomen en struiken maken. Leg de kinderen uit wat een overstroming is. Laat ze nu voorzichtig water toevoegen aan de bak met hun tafereel. Doe dit langzaam, dan zien ze wat er gebeurt. Bespreek met hen hoe het water dit tafereel kan beïnvloeden, en wat er onder water zal komen te staan. Laat hen vervolgens oplossingen bedenken om dit tafereel te beschermen tegen de overstroming. Denk aan: dammen bouwen met zand, steentjes of lege flessen. Praat ook over andere manieren om overstromingen te voorkomen zoals dijken of wateropvangsystemen, en hoe we veilig kunnen blijven tijdens een overstroming. Wat gebeurt er als je dezelfde oefening doet in een zandbak? Het water wordt vanzelf door de grond opgezogen. Welke conclusies trek je als je het plastic zwembad vergelijkt met de zandbak? Op het nieuws hoor je regelmatig over overstromingen, ook in Vlaanderen. Zou het ermee te maken hebben dat er bij ons steeds meer beton komt te liggen waar het water niet doorheen kan?

Dierenpraatjes & natuuravonturen

In *De familie Muis* leren we verschillende dieren van nabij kennen. We ontdekken waar een muis slaapt, wat hij eet en wat hij zoal kan. We ontmoeten onder andere een nieuwsgierige meeuw, een gezellige ooievaar, een grote mollenfamilie die dol is op kronkelige wormen, een groep taterende eekhoorns die noten verzamelen voor de winter, en een excentrieke egel die als een dolgedraaid kompas fungeert.

Mollenhol

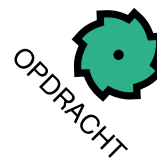
In *Pango 1 road : logic maze* ([iOS](#) en [Android](#)) heeft een ijverige mol overal hollen gegraven! Help hem om de gaten weer dicht te maken. Onderweg ontmoet je de vrienden van het molletje. Kinderen leren logisch en strategisch denken.

Dierenzoeker

Via het beantwoorden van enkele vragen op maat van jonge kinderen vertelt de app Dierenzoeker ([iOS](#) en [Android](#)) hoe het dier heet waarnaar je op zoek bent. Bovendien krijg je een heleboel informatie mee. Bespreek ook eens de huisdieren van alle kinderen: wat eet een hond, een konijn, een kat? Hoe spreken ze via lichaamstaal? Wie is hun wilde tegenhanger (hyena of wolf, haas, poema)?

Kies je dier

Welk dier willen de kleuters een dagje zijn? Knip uit karton een maskervorm die op het gezicht van de kleuter past. Zorg dat er gaten zijn voor de ogen en een opening voor de mond. Laat de kleuters het masker verven en versieren om hun dier na te bootsen. Zorg voor extra karton zodat ze de oren/slurf van een olifant, de snavel van een papegaai, enz. er nog kunnen opkleven. Zorg voor veren, verf, glitter, ... Dit maakt het extra leuk. Zodra de maskers droog zijn kan je een rollenspel op gang brengen waarbij ze hun dier voorstellen aan de rest van de groep. Wat eet jouw dier? Waar woont het? Hoe klinkt het? Inspiratie vind je op ons [Pinterestbord!](#)

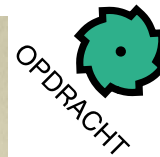
Van tekening tot film

Het maken van een film zoals *De familie Muis* lijkt op het maken van één groot kunstwerk. Eerst beginnen de makers met het bedenken van een leuk verhaal. Ze tekenen alle dieren en de plekken waar het verhaal zich afspeelt. Daarna maken ze heel veel tekeningen, van alle dieren, in verschillende houdingen. Net als het maken van een stripboek dus, maar dan met ontzettend veel plaatjes.

Daarna worden deze tekeningen in een computer gezet. Die zorgt ervoor dat de getekende dieren kunnen lopen en springen, net zoals acteurs in een speelfilm. En zo'n getekende dieren kunnen zelfs praten!

Wanneer alles beweegt zoals het hoort, wordt er muziek en geluid toegevoegd aan het beeld. Dit maakt de film nog leuker en spannender. Tot slot worden alle stukjes van de film netjes achter elkaar gezet. Dat maakt dat we gezellig kunnen kijken naar dit verhaal.

Animeren

Zelf ook zin gekregen om te animeren? Maak met de kinderen een animatiefilm met de gratis app Stop Motion Studio ([iOS](#) & [Android](#) - gratis). Neem bijvoorbeeld foto's van een getekend molletje dat steeds opschuift en in een holletje kruipt. Zo maken jullie samen je eerste korte film! Je vindt nog een schat aan fijne soortgelijke werkvormen in het document [verzameling van werkvormen](#). Check zeker ook [onze tips](#) voor rechteenvrije muziek of geluiden in je film!

Van links naar rechts & boven tot onder: camerastandpunten

In *De familie Muis* wordt er op speelse wijze met camerastandpunten geëxperimenteerd. Op deze manier gaan de muizen er heel groot en belangrijk uitzien wanneer ze van dichtbij of van onderuit worden gefilmd - we moeten letterlijk naar hen 'opkijken' en daardoor lijken ze extra gewichtig. Pas als je ze van veraf in het uitgestrekte landschap ziet, beseft je hoe piepklein ze eigenlijk zijn. Het camerastandpunt bepaalt niet alleen hoe groot of klein de muizen zijn, maar ook hoe hun avonturen en omgeving worden gepresenteerd. Door te variëren in standpunten kunnen we de kijker een compleet andere ervaring geven en het verhaal op verschillende manieren vertellen. Zo ga je beseffen hoe belangrijk het perspectief is bij het creëren van een visueel verhaal.

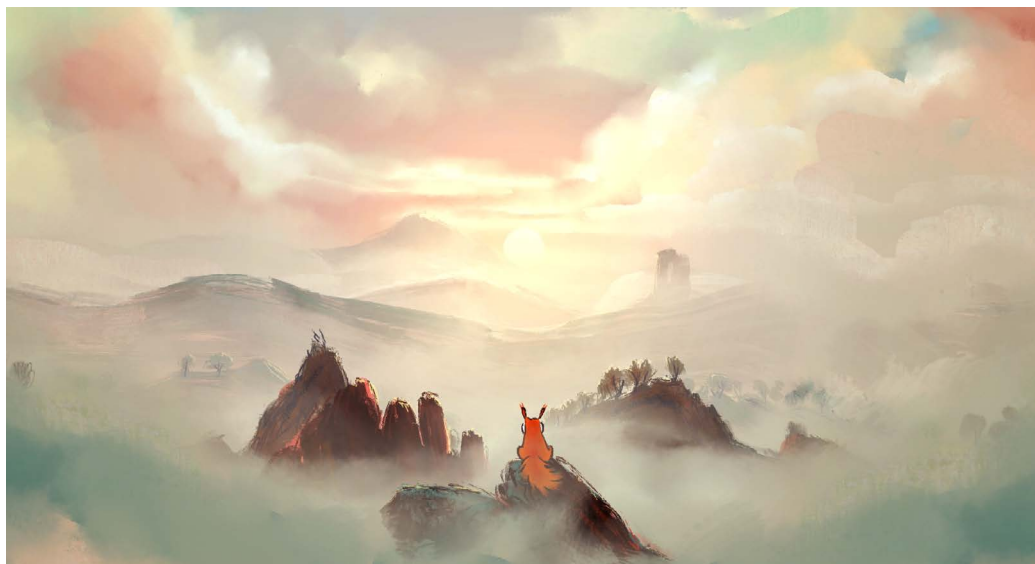

Herbekijk samen met de klas [dit fragment](#).

Camerastandpunt challenge

Toon een heleboel foto's met verschillende camerastandpunten. De kinderen moeten raden welk standpunt gebruikt is voor elke foto door op of voor hun stoel te gaan staan (vogelperspectief of ooghoogte) of eronder te gaan zitten (kikkerperspectief). Voorbeelden vind je op ons [Pinterestbord](#). Zien de kinderen ook welke gevolgen dit heeft voor hun ervaring van wat er op de foto staat?

De kracht van kleur

Kleur speelt een belangrijke rol in animatiefilms zoals *De familie Muis* en *Hoofd in de wolken*. De kracht van kleur gaat veel verder dan louter en alleen visuele schoonheid. Door het zorgvuldig selecteren van kleuren kunnen animatoren gevoelens overbrengen en de overgang tussen seizoenen en stemmingen illustreren. Onder andere door het gebruik van kleur kunnen filmmakers een sfeer creëren.

 [Herbekijk samen met de klas dit fragment.](#)

OPDRACHT

Meng & match

Leg uit hoe kleuren kunnen worden gebruikt om verschillende seizoenen te onderscheiden. Laat enkele voorbeelden zien van kleuren die worden geassocieerd met bepaalde seizoenen zoals geel voor lente, of bruin en oranje voor herfst. Laat de leerlingen vervolgens nadenken over hun favoriete seizoen en hoe dit eruit ziet in kleuren. Vervolgens gaan ze kleuren mengen, ideaal om meer te leren over kleur. Want wat blauw is voor de één, is misschien niet blauw voor de ander - er bestaan wel duizenden soorten blauw! Blauw kan ijsig koud ogen of doen denken aan een warme 'hemelsblauwe' zomerhemel. Laat hen experimenteren, mengen en uitwisselen met elkaar. Schilder vervolgens iets rond jouw seizoen: een zon, bloemen, een herfstige boom,... Neem gerust even een kijkje op ons [Pinterestbord](#) boordevol ideeën.

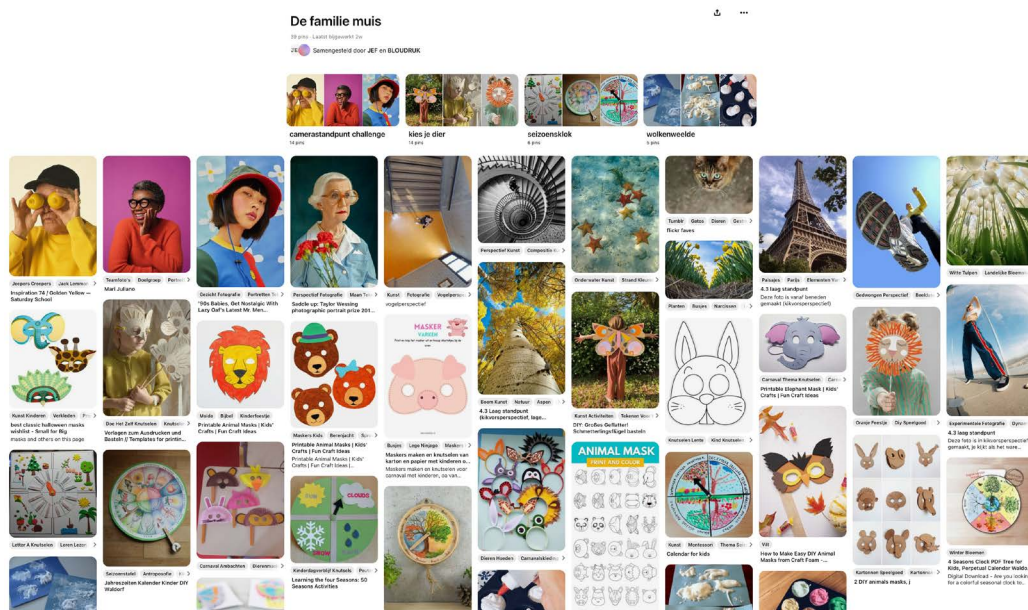

Pinterest

Bibliografie

Laat je ook inspireren door het visuele **Pinterestbord** van *De familie Muis*. Je vindt er ideeën voor het creëren van dierenmaskers, recepten voor het maken van foam verf en voorbeelden van diverse perspectieven.

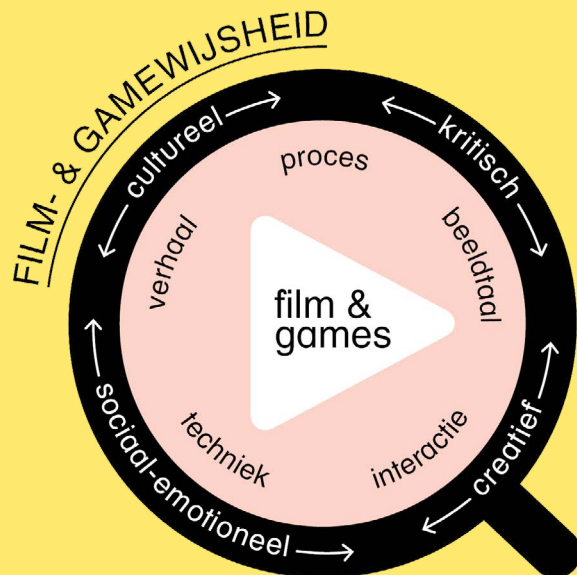

ARhus. (z.d.) *Apps voor kinderen*. Geraadpleegd op 26 augustus 2024, van <https://www.arhus.be/bibliotheek/voor-kinderen/apps-voor-kinderen>

Leidenshorts. (z.d.) *De laatste herfstdag*. Geraadpleegd op 6 september 2024, van <https://leidenshorts.filmchief.com/shop/tickets?f=1336&v=61>

Film- en gamewijsheid: het JEF model

J'E.F zet film en games in om de kritische, culturele, creatieve en sociaal-emotionele competenties van kinderen en jongeren aan te wakkeren. Deze competenties zijn belangrijk, zeker in onze gemediatiseerde en beeldgerichte samenleving. Onze visie hierop bundelden we in ons [model film- en gamewijsheid](#).

We ontwikkelden een eigen [methodiek](#) die zich focust op het leerproces en vertrekt vanuit de authentieke leeromgeving van de deelnemer en maker. De actieve betrokkenheid van de deelnemers en het plezier tijdens dit proces zijn voor ons cruciaal.

Op zoek naar inspiratie?

Algemene werkvormen rond film

Deze [verzameling van werkvormen](#) helpt je om film te bespreken in de klas. De verschillende opdrachten kunnen aangepast worden op maat van jouw leerlingen.

Zelf films maken

J'E.F inspireert en stimuleert kinderen en jongeren die zelf films willen maken en experimenteren met audiovisuele media. Op [onze website](#) vind je allerlei handige tutorials, websites en apps om met film aan de slag te gaan.

Facebookgroep voor leerkrachten

Zit je met een filmwijze vraag? Stel ze in onze [Facebookgroep van 'Film met de klas'](#). Onze community helpt je verder. Of heb je zelf een tip? We kijken er alvast naar uit.

Vorming of nascholing rond film

In onze vormingen delen we graag onze jarenlange expertise. Op een actieve manier leggen we onze inzichten voor aan leerkrachten en begeleiders. Je vindt ons aanbod op [onze website](#).

Les in beeld

Verder werken rond een thema? [Les in beeld](#) is een handig platform vol inhoudelijke werkvormen en thematische kortfilms voor in de klas.